855 *YTTRANDE VID EKONOMIEDEPARTEMENTET 28.XI 1867*

RA, Senatens arkiv

Senatorn Snellman yttrade: – att ehuru Senatorn väl ansåg att all tull på den inhemska exportvaran bör såsom utgörande en direkt skatt på produktionen aflyftas, kunde Senatorn, emedan statsverket, med afseende å dess, till följd af den landet svårt hemsökta missvext, strängt i anspråk tagna tillgångar, icke kan undvara den minskning i statsinkomsterna, som genom nedsättning eller afskaffande af sågningsafgiften nu genast, blefve en följd, för närvarande icke i underdånighet tillstyrka bifall till borgareståndets ifrågavarande petition; anhållande Senatorn underdånigst att framdeles, när förändrade förhållanden och öfriga omständigheter sådant medgifva, få till Hans Kejserliga Majestät inkomma med underdånig framställning rörande ifrågavarande afgifts upphörande för all framtid, åberopande Senatorn underdånigst sitt, jemte Senatens tidigare gjorda hemställan, afgifna underdåniga utlåtande i ämnet.

Hvad särskildt anginge sågskattens temporära nedsättande, ansåg Senatorn skildt behof häraf för närvarande icke förefinnas, emedan exporten af sågade varor fortfarande varit liflig, utom på landets vestra kust, der densamma af åtskilliga anledningar, oberoende af närvarande konjunkturen, delvis blifvit hämmad. Men då fråga uppstått om tillverkning och export i större skala af klenare sågadt virke, hvaraf förut föga exporterats, och detta icke kunde bära någon sågningsskatt, har från Finensexpeditionen fråga blifvit väckt om sådana varors temporära befriande från erläggandet af sagde skatt; och trodde Senatorn en sådan befrielse kunna af Senaten medgifvas, utan att Hans Kejserliga Majestät besvärades med särskilt hemställan derom.

856 *F. K. J. NYBOM – J. V. SNELLMAN 30.XI 1867*

RA, JVS samling

Hamburg den 30 Novemb. 1867.

Herr Senator Joh. Wilh. Snellman.
Helsingfors.

Mitt vördsamma senaste var af den 19 d‹enne›s från London. I Dover blef jag uppehållen nära en dag emedan vi icke kunde gå öfver Kanalen för storm & lågt vatten på bankarna utanför Calais. I Antverpen rådgjorde jag med Herr C. J. Sasse, en gammal firma på platsen & bekant med den finska & svenska handeln & våra nordiska förhållanden. Herr Sasse sade mig, att han i anledning af ett bref från Herr E. Julin i Åbo mycket tänkt på de frågor jag gjorde honom, men icke kunnat komma till annat resultat än ett med undantag af plankor & bräder våra produkter icke skulle finna en marknad i Belgien samt att han icke heller visste af någon ny artikel, som kunde produceras hos oss för export till det landet. Till H:r Julin hade han låtit afgå, som prof, träskor, med trodde icke att våra träslag voro lämpliga för denna artikel, hvilken han dessutom icke ansåg kunna bära frakten från Finland.

Från Antverpen gick jag till Amsterdam & erhöll der med tillhjelp af min vän, Herr A. Th. Tötterman, rysk vice konsul, diverse uppgifter af

mäklare, som bland annat sade om finsk *Terpentin* detsamma jag haft äran från England meddela om denna artikel nemligen, »qualiteten af finsk Terpentinolja, som kommit i vår marknad, har ej varit dålig, men den starka & vidriga, lukten gjorde att varan nästan icke kunde anbringas &slutligen endast till reduceradt pris; i parti vore enahanda qualitet alls icke att försäljas här.» Om *Staf* sade de: »Furu staf är svår att föryttra här & sändning deraf får afstyrkas. Ekstaf är begärlig här förutsatt att den är huggen icke sågad»; måtten på denna äro

»längd	bredd	tjocklek	pris
»30 tum	4 tum	1 tum	Fl. 6. à 8.
»44 »	4 »	1. »	» 12. » 14.} per
»55 »	4 »	1. »	» 20. » 25.

»122 stycken. 1 Amsterdam tum motsvarande 1 engelsk. För furustaf kunde ej påräknas mer än *högst* hälften af förenämnda priser.» Om *Hartz*: »finsk hartz är en obekant artikel här; ifall qualiteten ej är för mycket tillbakastående emot den amerikanska så kunde derföre Fl. 4. per kilo, påräknas.» Om Bark: »Granbark är icke afsättlig här, våra garfvare begagna uteslutande Ekbark».

I Belgien & England begagna garfvare äfven Ekbark.

Rörande de priser jag uppgifvit måste jag i allmänhet anmärka att de blifvit gjorda för varor tillverkade af vana arbetare & af tillfredsställande material. Hvilket pris derföre våra produkter af enahanda slag må hemta i utlandet kunna vi först genom profsändningar erfara.

Klokheten torde bjuda att våra försök att öka exporten ske med försiktighet & utan att forcera saken för mycket. England ehuru ett rikt & en mångfald af produkter exporterande land förmådde icke betäcka sin ökade import af bomull från Indien, under krisen, med annat än ädla metaller, hufvudsakligen silfver, ‖*fortsättning.*‖ emedan det af amerikanska kriget häftigt framkallade behofvet af bomull i England icke motsvarades af ett lika starkt behof af &begär efter engelska produkter i Indien. Af detta skältviflar jag på att något land skall kunna betäcka en häftigt &starkt ökad import med annat än ädla metaller eller lån. Först småningom under en längre tid kan & måste det importerande landet betala en sådan import med produkter.

Kort efter min ankomst hit hade jag äran emottaga Herr Senatorns' skrifvelse af den 22 dennes & har låtit afgå till Finska Bankkontoret i S:t Petersburg 1 kolli med 2 packar grof väf den ena innehållande 31 alen hamburger märkt Z., den andra innehållande 48 alen hamburger. Den förra säljes här i minut, såsom jag betalt, för densamma, till Cty 4. 4/, den senare till Cty 5./ per packe. Att här få ett tillförlitligt inköpspris uppgifvet står icke till. Dessa båda sorter af väf skola vara en ganska kurant artikel. Om det lyckades oss att producera en vara liknande den förra sorten (Z. 31. alen) d. v. s. lika mjuk, men *renare*, så skulle vi kunna fylla ett behof i denna trade, emedan en sådan artikel icke finnas i marknaden, men begarligt efterfrågas. Naturligtvis bör priset bli sådant att detaljpriset kan bli det ofvan uppgifva eller lägre. Nyssnämnda väfnader användas till att tvätta golf med &c. &de böra derföre vara mjuka &rena från ämnen, som vid gnidningen affalla.

Staf kan icke afsättas här eller i Lübeck. Afsättningen af *Terpentin* & *Hartz* beror alldeles på de nya profver som kunna, hitkomma. Äro dessa dylika som tillförene är i dessa artiklar ingenting att göra, men kanske något om de kunna tillverkas af bättre qualité så att de utslå täflan med amerikanska & franska varor.

Beredda Fårskin & Pelsar ha här ingen marknad, sådana föras härifrån till Ryssland. *Oberedda* får- & kalfskin skulle lättare finna

afsättning här.

Wid min ankomst hit hade jag nöjet sammanträffa med Herr R. Lydecken från Wiborg, som i par veckor med mycken ifver &förmåga här hade gjort efterforskningar för möjligheten att öka vår export & jag är H:r Lydecken tackskyldig för många upplysningar.

Will Herr Senatorn tillåta att jag för ett ögonblick inlåter mig i betraktelser öfver våra förhållanden, så ber jag få säga att jag anser vår svaghet, att i industrielt afseende öka vår, välmåga & täfla med utlänningen, ligga deri, att vårt folk äro spridda öfver en alltför stor jordyta & i sammanhang dermed att arbetsfördelningen hos oss är alltför litet framskriden & att i följd deraf machinerna hos oss icke kunna vinna insteg. Att införa machinerna är att låta naturkrafterna arbeta & dessa arbeta gratis. Häraf blir det klart, att så kan inträffa, att artiklar i utlandet med ett dyrare pris på råmaterialet & med högre dagspenning för arbetare än hos oss t. ex. likväl kunna tillverkas billigare än dylika artiklar hos oss, ty naturkrafterna ha arbetat på utlandets artiklar & ha arbetat gratis. Wi måste enligt min tanke söka koncentrera vår odling i södern af landet; både allmänna & enskilda krafter borde gripa verket an der, hvarest man kan hoppas på det bästa resultat. Wi äro tvungna, så hårdt det kan synas att för det första behandla den nordligare delen af landet styfmoderligt till dess att vi få krafter att steg för steg sträcka odlingen högre upp. Sålunda skall befolkningen i någon del af landet – den södra – tätna samt arbetsfördelning & införande af machiner möjliggöras. Hvad husslöjden beträffar så bör väl denna äfven taga varning af tiden & lägga märke till den alltomskapande arbetsfördelningen. Wår bonde befattar sig ännu med alltför många ting emedan hans jordbruk endera tillfölje af klimatets beskaffenhet eller af hans oförmåga att mera rationelt &mera förmonligt bedrifva skötseln af jorden eller af båda orsakerna lemnar honom mycken ledig tid. Han är sin egen bagare, slagtare, skräddare, skomakare, mer &mindre fabrikanten af sina verktyg &redskap. Han gör många ting, men gör dem icke goda & framförallt han gör dem långsamt – mycket långsamt. Han gör ock allt detta med sina egna händer eller med den dyraste kraften. Wår bonde är i sjelfva verket den mest fulländade husslöjdsman i Europa i ordets hos oss vanliga bemärkelse. Men just deruti ligger felet. Han borde göra färre ting, men göra dem väl & fort. De som i utlandet tillverka hvad vi kalla produkter af utländsk husslöjd, såsom diverse små artiklar af trä, leksaker &c, äro helt och hållet branchmän, såvidt jag kunnat finna. De intaga bondens ställning i sina lefnadsförhållanden, lefva på landet, arbeta ensamma i sin boning &c men göra hela sitt lif icke annat än vissa få artiklar & deras hustrur ofta icke annat än gå omkring & sälja hvad mannen skurit eller svarfvat. En dylik husslöjd existerar t. ex. i Sheffield, af hvars exportartiklar (finsmide) en mängd tillverkas icke i stora fabriker utan sålunda att en ensam arbetare sedan, han af en förlagsman (en fabrikant eller handelsfirma) erhållit det med machiner förberedda råmaterialet (en stålbit för en viss artikel) hemma i sin boning utför arbetet, men han gör hela sitt lif intet annat än en enda artikel en knif eller sax o. s. v.. Jag känner mig oförmögen uttömmande behandla detta ämne, men jag tror mig tydligt ha framställt min mening om den riktning vårt arbete borde taga. För det omogna i meningen eller kanske oriktiga hoppas jag på Herr Senatorns' öfverseende.

Sedan landthandeln nu blifvit tillåten hos oss väntar jag mycket af denna, isynnerhet när den engång blir fullkomligt fri, för befordrandet

af arbetsfördelningen genom att upptaga produkter & fördela dem.

Ehuru det är att gå från ämnet & att för länge taga Eder dyrbara tid – dyrbarare nu än någonsin – i anspråk vill jag i korthet nämna, om, att vår komersiella kredit i utlandet står mycket lågt. I London i Amsterdam & i Hamburg har jag hört samma klagomål öfver vår ringa solidité & vårt lättsinne. Tyskarne gripa med begärlighet till detta skäl såsom det hvarföre de icke göra insamlingar för nöden i Finland såsom för Sverige; vi ha förlorat tillräckligt på privata händer säga de. Inom parenthes fägnar det mig att höra att de i vinter icke ämna sända sina profryttare till oss. Bland många orsaker till vår dåliga kredit äro tyskarnes sätt att bedrifva affärer hos oss & vår lättrogenhet, samt Finlands Banks' fordna lättsinne. Så vidt jag känner till förhållandena tror jag att landets största & monopoliserande penningeinrättning ännu icke skötes så att den skulle bidraga till att fostra solida affärsvanor & i allmänhet affärsvanor. Man kan dock icke annat än känna sig mycket tacksam för att Herr Senatorn verkat till att afskaffa Bankens lättsinne.

Den 2 Decemb‹er› 67. I natt lemnar jag Hamburg för Berlin & S:t P‹eters›burg & har äran teckna

Med sann Högaktning
F. K. Nybom.

857 *J. V. SNELLMAN – C. K. E. STJERNVALL-WALLEEN NOVEMBER 1867, KONCEPT*

RA, JVS samling

H‹ögvälborne› H‹err› B‹aron›

Efter återkomsten hit öfverhopad af arbete, ehuru med mera än eljest skrala krafter i följd af illamående efter resan, beder jag att dermed få ursäkta min senfärdighet att skriftligen uppvakta H‹ögvälborne› H‹err› B‹aron›.

Jag har så mycket mera anledning till denna ödmjuka anhållan, som den utomordentliga välvilja, H‹err› B‹aro›n vid mitt afsked behagade uttrycka, utgjort ett ofta återkommande föremål för min tacksama hågkomst.

Förhållandena i landet äro ännu utöfver all förväntan lugna. Jag fruktar visserligen hvarje ögonblick, att nöden skall plötsligen göra sig hörd från många, tyvärr alltför många håll. Men hittills hafva Guvernörerne talat endast om denna framtid.

Den tidiga vintern med snö alla dagar äfven härstädes har dock ytterligare förmörkat utsigterna. Af kronans sädesimport är hela beloppet för Kuopio län inom Saimens vatten. Likväl 1 800 Mattor icke längre, än vid Lauritsala. Uleåborgs län har sitt på ort och ställe, med undantag af 1 000 M‹atto›r endast som af en Lübsk ångare måste lossas derstädes i stället för i Brahestad.

För Wasa län äro ännu på hafvet [illegible] M‹atto›r mjöl och 3 000 t‹unno›r Svenskt korn, deraf dock [illegible] M‹atto›r i Raumo med afsigt att afgå längre upp.

Kommer allt fram, böra vi hafva i magasinerna öfver 90 000 tunnor. Värre är med privatimporten till Uleåborg och Wasa. Ännu hoppas man dock på omslag till regn och öppna hamnar. Det vore en välsignelse äfven för rågåkrarne. Broddarne anses goda nog. Men snö